

Практичне заняття №4. Тема 4. Правовий статус та гарантії діяльності суб'єктів оперативно-розшукової діяльності.

Теоретичні питання:

1. Правовий статус суб'єктів оперативно-розшукової діяльності.
2. Права суб'єктів оперативно-розшукової діяльності.
3. Обов'язки суб'єктів оперативно-розшукової діяльності.
4. Соціальний і правовий захист працівників оперативних підрозділів.
5. Державні гарантії безпеки працівників та їх близьких осіб.

Практичні завдання:

Кейс №1: Під час проведення ОРД щодо групи осіб, підозрюваних у збуті наркотиків, оперативний працівник встановив, що фігуранти використовують орендований гараж у приватному секторі та офіс у центрі міста для зберігання товару. Власник гаража надав письмову згоду на огляд, проте орендарі (фігуранти) виступили категорично проти. Щодо офісу, який належить юридичній особі, директор відмовив у доступі без ухвали слідчого судді.

Завдання для студентів:

Проаналізуйте поняття «житло» та «інше володіння особи» відповідно до лекції .

Чи має право працівник зайти в гараж лише на підставі згоди власника, якщо там є законні мешканці/орендарі?

Чи поширюється поняття «житло» на офісні приміщення юридичних осіб згідно з практикою ЄСПЛ?

Кейс №2: Оперативний підрозділ отримав інформацію, що громадянин К. може мати доступ до нелегальної зброї. Під легендою «покупця» оперативник тричі звертався до К. з проханням продати пістолет, на що той спочатку відмовляв, посилаючись на відсутність товару. Після пропозиції суми, що втричі перевищує ринкову, К. знайшов зброю та продав її під час «оперативної закупки». Захист К. у суді заявив про провокацію злочину.

Завдання для студентів:

Дайте визначення «оперативній закупці» та вкажіть, чим вона відрізняється від «контрольованої закупки».

Хто має право приймати рішення про проведення контролю за вчиненням злочину?

Використовуючи положення лекції, поясніть, де проходить межа між законною дією та провокацією злочину.

Кейс №3: Під час затримання особи, яка підозрюється у вчиненні тяжкого злочину, оперативний працівник застосував прийоми рукопашного бою, оскільки затриманий чинив збройний опір. В результаті затриманий отримав ушкодження середньої тяжкості. Родичі затриманого звернулися зі скаргою на перевищення повноважень. Одночасно з цим, на адресу сім'ї оперативного працівника почали надходити погрози від поплічників затриманого.

Завдання для студентів:

Які умови застосування фізичної сили без попередження передбачені законом?

Які дії має вчинити оперативник негайно після застосування сили, що призвела до ушкоджень?

Визначте, які заходи державної безпеки можна застосувати для захисту родини працівника в цій ситуації.

Кейс №4: Майор поліції Петренко прослужив 15 років, з яких 10 років — безпосередньо в оперативному підрозділі, що здійснює ОРД. При розрахунку виходу на пенсію виник спор щодо обчислення стажу. Також Петренко подав рапорт на отримання додаткової відпустки за роботу в умовах постійного ризику та компенсацію за лікування у відомчому санаторії після складної операції.

Завдання для студентів:

Який порядок обчислення вислуги років встановлено для працівників оперативних підрозділів?

На які додаткові соціальні гарантії має право працівник згідно з лекційним матеріалом?

Яку роль відіграє «високий ризик та специфіка негласної роботи» у формуванні грошового забезпечення такого працівника?

Кейс №5: Оперативний підрозділ залучив до співпраці на конфіденційній основі працівника складу логістичної компанії, через яку, за оперативними даними, проходить транзит контрабандних підакцизних товарів. Конфіденційне джерело надало інформацію про номер фури та час її прибуття. На підставі цих даних було проведено затримання. Під час суду адвокат зажадав розкрити особу інформатора для перевірки правдивості свідчень.

Завдання для студентів:

Проаналізуйте право оперативних підрозділів на використання конфіденційного співробітництва.

Які обов'язки має оперативний підрозділ щодо забезпечення безпеки осіб, які сприяють ОРД?

Чи зобов'язаний оперативний працівник розкривати особу негласного співробітника у суді, зважаючи на заходи інформаційного захисту (легендування)?

Кейс №6: Під час патрулювання оперативники помітили, як група осіб зтягує людину в покинуту будівлю, що перебуває у приватній власності. Оцінивши ситуацію як таку, що загрожує життю, вони проникли до приміщення без згоди власника та без ухвали слідчого судді. Після звільнення потерпілого та затримання зловмисників, правомірність їхніх дій була поставлена під сумнів через відсутність попередньої санкції.

Завдання для студентів:

Які підстави для проникнення до житла або іншого володіння особи без згоди мешканців передбачені у вашій лекції?

Які дії має вчинити оперативний підрозділ у разі виявлення ознак кримінального правопорушення під час таких невідкладних заходів?

Охарактеризуйте захід «негласне обстеження публічно недоступних місць»: у чому його специфіка порівняно з невідкладним проникненням?

Кейс №7: Оперативний підрозділ звернувся до комерційного банку з вимогою надати оригінали фінансових документів щодо рахунків фірми «Х», яка підозрюється у відмиванні доходів. Керівництво банку погодилося надати лише копії, посилаючись на те, що вилучення оригіналів первинних документів під час ОРД заборонено, а ознайомлення з ними має відбуватися виключно на території банку. **Завдання для студентів:**

Які права мають оперативні підрозділи щодо ознайомлення з документами підприємств та виготовлення їх копій?

Чи правомірна відмова банку у видачі саме оригіналів документів? Яка норма закону це регулює?

За чий рахунок має здійснюватися виготовлення копій документів у такій ситуації?

Кейс №8 Внаслідок проведення успішної операції з ліквідації міжнародного наркотрафіку, злочинне угруповання підпало приватний автомобіль оперативного працівника, який брав участь у затриманні під прикриттям. Працівник звернувся за компенсацією вартості майна та вимогою змінити анкетні дані своїм дітям через реальні загрози.

Завдання для студентів:

Який нормативний акт регулює державні гарантії безпеки працівників та їх близьких?

Чи передбачена державою компенсація (майновий захист) за шкоду, завдану майну працівника у зв'язку з його службовою діяльністю?

За яких умов і в якому порядку може бути здійснена «зміна анкетних даних» для членів родини працівника?